

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,

12 " " " " 2 " "

15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskavanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.

za pol leta . . . 5 " — "

za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr

za pol leta . . . 4 " 20 "

za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Pozor, rodoljubi!

Pravosodni minister je dal ukaz, in nadsodnija graška ga je morala sodnijam naznati, da se morajo na slovenski zemlji povsod sprejemati slovenske uloge pri sodnijah, in na zahtevanje strank tudi v tem jeziku reševati. Ker je graška nadsodnija razposlala to okrožnico brez komentara, sme se sklepati, da se ona ravnopravnosti slovenščine pri sodnijah ne misli dalje upirati. Če bi se toraj kak nižji uradnik temu ustavljal, dela to na lastno odgovornost in je pot za pritožbo proti njemu vedno odprta. *Vigilanti bus jura!* Kdor hoče brambo pravice uživati, mora se zanjo neprenehoma boriti in se vedno sklicavati na zakon. Ukaz mistrov imamo, zdaj se ga oklenimo, če hočemo ravnopravnost izpeljati! Vsak rodoljub je odslej pri svoji domovinski ljubezni zavezan, da se potegne pri vsaki priliki za slovensko uradovanje. To si je treba dobro zapomniti! Tu ne velja izgovor: „Naj se drugi potegujejo,“ ali pa: „se ne morem sodniku zameriti“ itd. Vsi taki izgovori so pogubni za nas. Kaj nam koristi pravica, če se je ne poslužimo? Postava ostane mrtva, ako se ne izpolnjuje; mrtva bo za nas ravnopravnost, ako jo zahtevamo samo v principu, v dejanji pa ne! Kdor odslej ne bo vselaj zahteval slovenskega uradovanja, mora se med odpadnike in naše sovražnike šteti! Kdor se pravice ne posluži, jo zgubi.

Če se mi zdaj ne potegnemo za slovensko uradovanje, bodo rekli: „Saj sami ne marajo

za slovenski uradni jezik, saj sami sodnijam pošiljajo nemške uloge!“ Inako bi res slovenske uloge le bele vrane bile, sme se vsak prihodnji minister pravosodja na to sklicati, da Slovenci sami ne marajo za ravnopravnost pri sodnijah, ker sami le vse nemški dopisujejo, in mi ne bomo imeli drugega ugovora, ko „*mea culpa, mea maxima culpa!*“ in sami sebi bomo imeli pripisovati krivdo, ako se nam ravnopravnost zopet vzame.

Iz rečenega pa tudi sledi, kako velika odgovornost leži na odvetnikih naših, ker oni so v prvi vrsti poklicani, praktično izvesti nam ravnopravnost. Če se bo toraj kak advokat med narodnjake štel, pa vse nemški uradoval, potegnili mu bomo krinko raz obraza in rekli, da je naš sovražnik!

Verujemo, da pojde iz začetka težko, nekteri sam ni prav dobro izurjen v slovenščini, drug ima zopet slovenščine nezmožne pisače. Pa počasi bo že šlo, naj se le enkrat začne; kdor sam ne zna, dobi si lahko slovenskega pisača. Če bomo skoz in skoz zahtevali slovensko uradovanje, bomo tudi zagrizenim nemškutarskim advokatom, kakor so Schrey, Pfeferer, Suppan, Suppantšitsch itd. peruti nekoliko pristrigili, saj tudi oni nam življenje grené, kjer le morejo!

To naj bo naša najnovejša parola, in danes že izrečemo, da bomo brez usmiljenja vsacega javni obsodbi izročili, kdor v tem ne bo branil narodne koristi!

Bomba Walterskirchnova.

Govor nemško-štajerskega poslanca barona Walterskirchna priletel je v ustavovorni tabor kakor bomba iz sovražnega tabora. Odkritoserčni ljudje niso pri nobeni stranki priljubljeni, ker domače grehe na veliki zvon obešajo, vendar so tudi taki ljudje potrebni, da stranka sama sebe spozna, ker je rekel že grški modrijan, da je prvi pogoj modrosti spoznanje samega sebe; kdor se hoče poboljšati in svoje napake odpraviti, toraj napredovati, mora svoje napake najprej sam spoznati, zato je odkrivanje lastnih napak pravo znamenje naprednjaške stranke, in v tem oziru je Walterskirchen pravi naprednjak. Kajti odkril in predočil je ustavovorni, — tedaj svoji stranki mnogo prav hudih napak. Potegnil je tistim šemo raz obraza, ki jih je bilo javno mnenje zavolj dobičkaželjnosti njihove že obsodilo, pa se hočejo zdaj s tem zopet v milost in veljavo spraviti, da upijejo o zatiranem nemštvu, ter se predstavljajo kot prve borilce za nemško narodnost.

Zavrnil je Walterskirchen pa tudi tiste, ki se upirajo razširjenju volilne pravice, ker se bojé za svoje mandate. Tem je zaklical: „Potrudite se bolj za blagor ljudstva, stopite ž s jim v ožjo dotiko, potem se vam za mandate ne bo treba bati, če se prav volilna pravica razširi!“

Osvetlil je dalje tudi tisto nemško-pemsko ustavoverno gardo, ki hoče sama za se pograbit vse ministerske sedeže in vse boljše dohodke in mastne pa brezopravilne službe, šta-

Flavija.

Prizori krščanskega življenja iz četrtega stoletja.

A. Hurel, Pred. Vilinski.

..... Probrosis
Altior Italia ruinis.

(Dalje.)

XVII.

Circenses I

Šumno mermranje nastaja med zbranimi.

— „Toliko da smo priveslali v vašo luko, že smo bili prijeti, plenjeni vlečeni v zapor in ostro obstraženi. Dasi ni bilo nikakega uzroka zoper nas, se je vendar našla pretveza. Najmanje pa je bilo pogrešati sramotnih ponudeb, zločinskih skušnjah, strahovitih pretitev in grdega ravnanja. Uzeli so materi vse, kar je imela, namreč bogate ostanke silovitega barkolomja; uzeli so ji vse, kar je bila, njeno hčer. Iztrgali so eno iz rok druge, zaprli ji, porečem v ječo? ne, to bi bila tolažba, ampak v sramotilišče. Kaj morem tako izbano v palači drugače imenovati, ktero stražijo briči in ki je odprta le človeku, ali velikoveč zmesi surovosti, razkošnosti, skoposti in obablosti?

Vseh oči upro se nehote v Sisinja, ki se je koperne vedel.

— „Tri dni bojevala se je neprestano blaga ta žrtva sama, z močjo, ki jo da obupnost, proti nesramnosti tega človeka, ki je odjenjal boječ se njenega sklepa, da raje umrje, kakor da se je dotakne ta hudoba. Jez sem bil še svoboden in od matere hčeri na pomoč poslan. Posrečilo se mi je priti k njej in jo varovati. Toda v trenutku pobjega bila sva iznenadjena, zagrabljena, ločena, tožena brez uzroka, sojena brez dokazov in obsojena brez pravice“.

Razdraženost ljudstva postaja hrupniši in silniši.

— „Drugo veste pa sami. Slišim, da je ona tožena čarodejstva, ktero so nebesa branile tako vidno. Imava pa, ona in jez, le to čarovnost, da sva nedolžna in to čarovnost ste nad nama opazili. Kterih čaril sem se pa služil, rabeljsko roko oslabivši in srca vseh ganivši? Boga, neumrjočega sodnika in najvišjega maščevalca, pozivljam na pričo, da sva le njega klicala in da je le on na vas uplival, da spoznate prestrašno krivico pod videzem pravice se skrivajočo“.

— „Sicer se pa lahko prepustiva vaši razsodbi. Zaslížite zatožbo in tirjajte dokazov.“

Čuli bodete oba zagovornika, laž in resnico. Laž poreče: ovaduha sta, skrunilca državnih postav, ločince, človeka nizkorodna . . . Toda resnica ji odvrne: prognanca sta, begalca, mestjana, ki sta od sovražnikov obsedeno mesto zapustila, da odideta tujčevi peti; — bogata državljana sta, ki sta svojega imenja ostaline prodajala, ne da uplivata na verska prepričanja, ampak da siromaščino zljajšujeta; — naposled, potomca sta med rimljanskim plemstvom najslavitšega rodu in torej naravna zaveznika vseh blagih in dobrih, ki se najdejo med vami“.

Kakor je bila izustena zadnja beseda ganečemu in smelogliasnemu govoru, završi v zboru upitje. Toda uzrok mu je bil ves drug. Vest vseh je bila vznemirjena in zdražena; so pričali to blagostni in mogočni ugovori. Mnoštvo se je gujetlo že kot poglavarja, kterega sta blédost in omamljenost še bolj tožile, kakor govor Pretekstatov. Krog njegovih boricé in kopa drugih pomagačev, vsi so bili hitro in siloma razpodeni. Njegovi zadnji privrženci so uvideli, da bi bilo tako nevarno, kakor nekoristno, če bi ga teli braniti. Veliko jih je bilo, ki so ga v srcu skrivoma črtili, tega človeka, ki je tudi sam čutil, da bodejo ti ljudje priložno najprvi, da ga ne samo iz-

gerske in druge Nemce pa rabiti le za to, da jih zoper Slované v boj pošilja. „Toda mi jim ne bomo več kovanja iz žrjavice lovili“, rekel je, in to potrdil še v drugem stavku, kjer pravi: „Podpirati hočemo vsako prihodnjo vlado, če se ne bo naravnost zoper Nemce obračala“. Nerazumljivo pa nam je, zakaj Walterskirchen neče podpirati potem sedanje vlade, ki se tudi ne obrača zoper Nemce.

Govornik je šibal tudi omahljivost nemških liberalcev, kako oni drugače govoré na banketih, drugače pa glasujejo v državnem zboru.

Z eno besedo, Walterskirchnov govor je ustavoverce tako v slabo luč postavil, da bodo ta vdarec še dolgo čutili, kakor lani govor Kronawettrov. Če naših kdo kaj tacega piše ali govori, nema tistega vtisa, kakor če se sliši taka graja iz ust samih ustavovercev, za kterelega Walterskirchen vendar le povsod velja.

Kje je zdaj tista edinstvo liberalne stranke, s katero so se nemškutarski listi še nedavno bahali? Kje je tisti „nemški klub“, s katerim so žugali Taaffeja s prestola pihiti in vse slovanske narode ukrotiti? „Nemški klub“ je tako raztrgan, da ga mačka več ne pobere, sloga ustavovercev pa je po lastnih udih tako razcefrana, kakor stara zastava, ki je videla sto bitek. „Nemci v svoje lastne prsi streljajo“, vskliknila je „N. fr. Presse“ po Walterskirchnovem govoru; to je sicer res, pa je tudi potrebno. Walterskirchen hoče nemško stranko očistiti in odrezati od nje gnjile ude, in to je potrebno, če hoče nemško-liberalna stranka še kedaj priti do kake veljave. „N. fr. Presse“ in nemškopemski ring hoče ustavoverce z vsemi smradnimi pritlikinami nazaj, na prestol posaditi, vse stare grehe zakriti in z istimi nečistimi nameni zopet vlado prevzeti. Walterskirchen pa je pošten dovolj, da on tega ne trpi, kakor tudi Kronawetter ne, ki je lani v enakem smislu govoril; ljudstvo se jima smili, da bi se v imenu „nemštva“ in „ustavoverstva“ slačilo, „rešitelji nemštva“ pa si žepe polnili. „Samega nemštva se ne moremo najesti, treba je skrbeti tudi za ljudski blagor“, rekel je tem samopridnim hujskačem.

Ne pomaga nič; „verwaltungs-rathi“ ne bodo več krmila v roke dobili; nemški narod

sam bo proti temu protestiral, še med liberalnimi Nemci se nahajajo taki, ki sovražijo sleparstvo in hinavščino, to nam pričata Walterskirchen in Kronawetter. Dokler imajo Nemci tako ojstre značaje med seboj, tako dolgo naj se Sturmi, Hopfeni, Herbsti, Koppi, Russi in drugi „verwaltungs-rathi“ le poskrijejo. Nemški narod sam bo najbolj srečen, če se samopridnih móž znebi, in v to mu ni malo pomagal Walterskirchnov govor, ki je še na nas dober vtis naredil, akoravno se nam ne morejo podtikati simpatije za nemške naprednjake, ki iščejo napredek v zatajevanji vere in pri judih iščejo zavetja.

O prvi Dolenski kmetijski razstavi v Novemestu.

(Izvirni dopis.)

V vedi in umetnosti je rešenje.

Kdor pozorno opazuje kmetijstvo, mora priznati, da se kmetijstvo nikakor ne razvija marveč hira, ter se vedno bolj bliža noizogibljivemu propadu. Ker je pa kmetijski stan temelj vse dežele, vse države, studenec, iz kterelega zajemljejo vsi stanovi svojih životnih moči, se mora paziti na to, da kmetijstvo v resnici ne propade. Za to mora skrbeti v prvi vrsti država, v drugej pa kmetijske in enake družbe, zraven se mora pa vsak kmetovalec sam potruditi, da se kolikor mogoče s svojo lastno močjo na noge pomaga, po starem pregovoru „pomagaj si sam, i Bog ti bode pomagal.“

Kar tiče se države, storila je sedanja sl. vlada že veliko za povzdigo kmetijstva in skrbi v istini za blagor in boljše stanje kmetijskega stanu. Isto tako začele so tudi kmetijske družbe delovati „z združeno močjo“, po izreku Njih Veličanstva presvitlega našega cesarja vzajemno z visoko vlado za kmečko blagostanje. Da se bode pa v resnici začelo kmetijstvo na vse strani razvijati, zeleneti, cvesti in donášati zdravega sadú, ne sme sam kmetovalec na križem rok držati, marveč se mora resno poprijeti važnega dela; on mora učiti se važnih kmetijskih znanosti, umnega kmetovanja po pravilu: v vedi in umetnosti nam je rešenje! Veda je to čarovno zelišče, s katerim gospodar dvakrat, celó trikrat toliko lahko pridela nego do sedaj. Časi, v katerih je kmetovalec svoje

sosede v kmetijstvu in osebno v poljedelstvu posnemal, so davno že prešli. Zdanjemu kmetu nikakor ne zadostuje, da ume le orati in sejati. Kmet mora poznati prirodo, vediti mora kakovost in zlog zemljišča, večč mora biti vzgajani rastlin in gospodarskih živali. Dovelj je pripomočkov, iz katerih si zamore vsak kmetovalec priučiti kmetijskih vednosti. Naj več zamorejo pa kmet. družbe k temu pripomoči. One sklicujejo lahko kmetijske shode, pri katerih se predava o raznih kmetijskih strokah, one zamorejo osnovati kmetijske razstave, katerih važnost je na Kranjskem in posebno na Dolenjskem med kmeti še zeló malo ali čisto neznana. Tako razstavo napravila je letos tudi novomeška kmetijska podružnica, ki smatra si za svojo sveto dolžnost kmetijski stan spraviti na najvišjo stopnjo kmečkoga blagostanja.

Razstava, ki je bila tudi v ta namen prve dni tega mesca osnovana, spolnila je na vse strani svojo dolžnost, ona prinesla bode v bodočnost stoternega sadu, kajti utis, ki ga je dobil sleherni obiskovalec te razstave ne samo velikoposestnik in grajščak, ampak tudi, „kar je posebao važno“, vsak kmetovalec sam, za kterelega je bila osnovana tudi skoraj edino le razstava, ne bode zginil mu nikdar iz spomnja.

V istini razstava je bila tako bogata in v vsih strokah kmetijstva zastopana, naj bode že, kar tiče se poljedelstva, naj bode, kar se tiče kmetijskih strojev itd., da se je vsak obiskovalec le čuditi moral, kako je mogoče bilo v tem kratkem času (razstava je bila čisto improvizirana, o njej ni nikdo nič vedil, preden se ni razglasila po časnikih) toliko skupaj spraviti. To bi ne bilo v resnici mogoče, ko bi ne imel razstavni odbor tacega predsednika, kakoršnega je našel v gospodu Ant. Ogulinu, podpredsedniku kmetijske podružnice, le njegovemu marljivemu prizadevanju se imamo zahvaliti, da se je razstava tako krasno zvršila. On se je sam potrudil, da nabral je tvarine od vsih strani naše Dolenjske, in potem tudi v razstavo tako okusno in umetno vsako reč vredel, da mora mu hvalo dati ne samo razstavni odbor, marveč sleherni, kdor se zanima za napredek kmetijstva sploh in za pravi vspeh, ki imelo ga bode po pravici kmetijstvo

dado, nmpak tudi s tožbami in očitani obsujejo in pomandrajó.

Taka prilika je bila sedaj prišla in človeška malovrednost hotela je biti maščevalka nad človeško zavrženostjo.

Tista drhal, ktere surovi okus je bil poglavar zmerom ščegatal, ktere grešne naslednosti je bil pasel, ktere neblage strasti je bil dražil, ta podla in mevžasta surovščina je tela sedaj pokazati, da ima čut za pravico. Videvši svojega prejšnjega obožavanca zgruditi se, akoči k Sisiniju, plamenečih oči, krčevitih pesti, da ga obklada z najgršimi besedami.

Moritve in krvi žejna prostaščina reče, da zapustiti bojišča neče, da nebi videla prizora, kako se človek bije s smrtjo. Prva nada ji je bila izpodletela, sedaj pa je kakor reka, ki iz struge svoje stopi, sabo potegnila valove tistega, ki jo je bil največkrat dražil in razuzdal. Sedaj je ni mogel nagibati in zavračati, ker ta trn ji je postal žrtva, toda žrtva, ktero milovati gre toliko manj, kolikor bolj je bil svoje pogube sam kriv in kolikor bolj je njegova poguba dokazovala mogočnost ljudstva; ljudstvo pa je moral vsakdo spoštovati, kdor je hotel vajeti vlade v roko uzeti.

Tu je bilo videti, kako se potegujejo za

poglavarja one tri osebe, katerim je bil prisegel smrt; njih ganljivo sočutje pričalo je njih blagodušnost in krepost.

— „Rešite nedolžne, kliče Pretekstat, pa odpustite krivičnim.“

— „Nikdar ne, poginiti mora“, rjove množstvo.

Ja vsak mu je sipal pritožbe v obraz, ktere je kdo imel zoper njega. Bilo jih je dolga vrsta. Sirote, udove, matere, bratje, bogati in ubogi, plemenitniki in težaki kričali so skupaj in eden za drugim:

„Daj nam naše očete, naše može, naše otroke, naše sestre; daj nam naše imetje, poštenje, naš stan; verni nam naše delo, naš zaslužek; daj nam, kar si nam ugrabil!“

Malopridni poglavar, raz sebe, in skoro da ne omedlel, plazil se po kolenih k svojim žrtvam, da jih prosi, da celo pri neusmiljenem ljudstvu javka milosti; toda ono ga podere na tla, suje z nogami in grozno pretepa. Podoben je bil okrvavljeni gruči, po tleh se valjajoči, ki je obupno tulila zvijaje se.

Naposled se ga usmili nekdo v njegovem smrtnem strahu; neki Numidčan, kteremu je onečastil hčer, pristopi in mu srce prebode z ostrim jeklom.

Nato se množica drvi proti palači, razbije vrata, razžene straže, se vrže na jestvine, ki so bile ondi nakopičene, si deli prepiraje se poglavarjevo obleko in preiskava bogate blagajnice.

Bila pa je v tem neredu nekaka pravičnost. Vse po pravici tirjane svote so se vrnile. Emilija ni zahtevala ničesar, a znali so, koliko po primeri, da je zgubila in dali so ji nazaj.

Blaga gospa, dobivši svoje premoženje, razdelila ga je na dva dela. Večji del namenila je siromakom, katerim ga je lastnoročno razdelila, manjši pa je ohranila, da se poravnajo skupni stroški potovanja.

Po desetdnevem groznem smrtnem strahu bili so, hvala bogu, naši pctovalci rešeni.

Ali mesto, kjer so imeli toliko pretrpeti, bilo jim je tako odurno in priljubljenost, ki so jo v njem dosegli, postala jim je tako nadležna, da so hiteli svoje potovanje proti vzhodu nadaljevati.

Novi poglavar — takrat so bili oblastniki kmalu postavljeni, ker so se najdrznejši in ročnejši oblasti polastili — jim je ladjo preskrbel, ktera jih je imela v Aleksandrijo vesti.

(Dalje prih.)

na Dolenjskem v nekoliko letih že po prvi razstavi. Hvala toraj častitemu starčku za vse njegovo prizadevanje in da govorimo v smislu gosp. Rih. Dolenc, vodje deželne sadjerejske in vinorejske šole, ki mu je napil pri banketu, naj živi ga Bog toliko let, kolikor ima še sivih las na glavi. Ta hvala je sicer le v besedah, največja hvala naj bode mu pa notranja zavest, za napredek in boljše stanje kmetijstva kaj koristnega storiti.

Naj mi bode dovoljeno sporočiti nekoliko o tej razstavi: Novomeška kmetijska podružnica je pri svojem občnem zboru 18. avgusta 1881 sklenila, da naj bi se osnovala premakljive kmetijske razstave, ki bi se potem vsako leto vrstile v Novemestu, v Krškem in v Metliki, kar se je bilo že leta 1877. 4. apr. pri občnem zboru sicer sklenilo, zaradi elementarnih nezgod pa, od katerih je bila naša Dolenjska zeló obiskovana, do letošnjega leta ne izpeljalo.

Kmetijska podružnica je izvolila za letošni razstavni kraj Novomesto in odločila za razstavne dneve 2., 3. in 4. oktober 1881, obenem pa tudi imenovala razstavni odbor in sodnike zastran razpisanih daril.

Tudi Krška kmetijska podružnica je imenovala svoje ude za razstavni odbor in sodnike; za kmetijsko podružnico Metliško, katera je že po smrti Homača, bivšega predsednika te podružnice, brez načelnika, sta imenovala prva dva razstavna odbora te ude.

Razstava se je vršila v prostorih prvega narodnega doma v Novomeški čitalnici, katero je predsednik čitalniškega društva razstavnemu odboru radovoljno prepustiti blagovolil.

Razstavo je otvoril 2. okt. 1881 dopoldne ob 10. uri c. kr. okr. glavar gosp. Jožef Ekel, katerega je pooblastil c. kr. deželni predsednik velečastiti gospod Andr. Winkler, ter ga imenoval za svojega namestnika, ker samemu ni bilo mogoče pri razstavi nazočemu biti, zaradi obravnav v deželnem zboru. 4. oktobra 1881 opoldne je razstavo z razdelitvijo daril zopet zatvoril.

C. kr. kmetijsko družbo v Ljubljani zastopal je gosp. Rih. Dolenc, vodja deželne sadjerejske in vinorejske šole na Slapu. 2. okt. predaval je gosp. vodja Dolenc o vinoreji in o važnosti sadjereje osobito za Dolenjsko, in g. A. Ogulin o moštaih in vinskih preiskavah, 3. okt. pa o trtni uši. Za darila odločil je razstavni odbor častne diplome I. in 2. reda in pohvalna pisma. Prve delila je c. kr. kmetijska družba, druge kmet. podružnica novomeška, kot prvi razstavni kraj, in načelnik razstavnega odbora gosp. Ant. Ogolin.

Razstavni odbor.

Predsednik: Anton Ogolin, zastopnik kmet. podružnice novomeške.

Udje za kmetijsko podružnico novomeško: Franjo Pintar in Flor. Skaberne, posestnika v Novemestu; Anton Derganc, tajnik.

Za kmetijsko podružnico v Krškem: Ivan Knaus, vikar v Krškem, Franjo Gregorič, posestnik v Krškem.

Za kmetijsko podružnico v Metliki: Fr. Kastelic stari in Kastelic ml., kupca v Novemestu.

Sodniki zastran razdelitve daril: Načelnik Rih. Dolenc, vodja deželne sadjerejske in vinorejske šole na Slapu.

Udje: M. Fahrner, oskrbnik Raške grajščine. Franjo Gregorič, Fr. Kastelic stari, Fr. Kastelic ml., Oswald Schwarzer.

Razklad I.

Vina.

Baron Gagr, grajščina Mokrice, navadno

vino 1875, črno vino 1879, zelenika 1879, Izabela 1880.

Martin vit. Hočevar, posestnik v Krškem, belo vino 1872, 1877, 1879.

Viljem Pfeifer, posestnik v Krškem, državni in deželni poslanec, belo vino 1868, 1875, 1876, 1879 dve vrsti.

Ivan Pfeifer, posestnik v Krškem, črno vino 1879.

Ivan Knaus, vikar v Krškem, belo vino 1865, 1879, črno vino 1880.

Josip Nester, oskrbnik Radelske grajščine, belo vino 1879.

J. Lenk, Raška grajščina, belo vino 1878, 1879, črno vino 1880.

Fr. Gustin, kupec v Metliki, belo vino 1875, 1877.

Franjo vit. Langer, grajščina Breitavska, 3 vrste belega vina.

Ervin grof Auersperg, belo vino 1877 do 1880, črno vino 1879.

Dr. Jos. Supan, odvetnik v Ljubljani, črno vino 1879.

Ant. grof Barbo vino iz posušenih jagod 1875, 1870, belo vino 1879, črno vino 1879.

Franjo baron Wampold, grajščina hmelniška, belo vino 1877, dve vrsti 1878, 1879, tri vrste 1880, črno vino 1878, 1879.

Franjo Pintar dve vrsti belega vina 1879, dve vrsti črnega vina 1879.

Deželna vinorejska šola na Slapu, Risling 1877, 1879, Rulandec 1880, Burgunder 1880. Franjo Gregorič dve vrsti belega vina 1879.

Ana Jelenec, posestnica v Bršlinu, belo 1879.

Razklad II.

Grozdje.

Viljem Pfeifer 14 vrst, Ivan Pfeifer 12 vrst, Ivan Knaus 8 vrst, J. Lenk 14 vrst, Ervin grof Auersperg trto „beli spanjol“ s 40 grozdji.

Ant. grof Barbo 12 vrst, Dr. J. Supan 26 vrst, Fr. baron Wampold 24 vrst, Franjo Pintar 8 vrst, Anton Aleš, dekan v Semiču 12 vrst, Fr. Wacha, likar v Metliki 20 vrst, kmet. podružnica metliška 15 vrst, Fr. Keim 8 vrst, Franjo Šveiger, župnik na Radolici 20 vrst, Dr. J. Rozina 16 vrst, H. Skabrne 15 vrst, Fr. Rus 8 vrst, Ivan Povše grozdje Izabele. Tous. vit. Fichtensau 16 vrst.

Razklad III.

Postranski pridelki vinoreje.

Ant. gr. Barbo slivovko, Ed. Kuralt, grajščak v Trnu pri Semiču galegno in žganje iz tropin.

Franjo Kastelic stari, vinski kamen.

Ant. Smola Murnovo žganje.

Razklad IV.

Sadje.

Ervin grof Auersperg 9 vrst jabelk, J. Lenk češplje brez dima.

Kmetijska podružnica Metliška 6 vrst jabelk.

Jos. Ekel c. kr. okr. glavar 1 vrst hrušk in 1 v. breskev.

J. Deak 2 v. hrušk in 4 vrste jabelk.

Ant. Aleš prunele in tako tudi Ed. Kuralt.

Razklad V.

Žita in žitna semena.

Baron Gager 3 vrste ovsu in svitlo šenico.

Ervin grof Auersperg 4 v. koruze. J. Lenk 1 v. šenico, sem. deteljo, 4 v. koruze. Fr. vit.

Langer svitlo šenico. Jož. vit. Savinšek 2 v. koruze. Jož. Mogolič 1 v. ječmena brez luskin.

Jak. Mehora 2 v. šenice. Ant. Smola 2 v. šenice, 3 v. ovsu. Kmet. poddr. Metliška svitl. šenico. Ivan Engenthaler 2 v. šenice 3 v.

ovsu. Fr. Babner 3 v. koruze.

Razklad VI.

Sočivje.

Baron Gager Oberdorferjevo peso. Ervin grof Auersperg izvrstno sočivje, Oberdorferjevo peso, 4 vrsto krompirja. J. Lenk izvrstno sočivje, 4 vr. krompirja. Fl. Zorko zelje in krompir. Ivan Povše krompir. Alojs Črnič izvrstno sočivje. Dr. J. Rozina izvrstno sočivje, 1 v. krompirja. Dr. J. vitez Savinšek 5 v. fižola in retkve, zelja. Jak. Mehora izvrstno sočivje, 1 v. fižola, 3 v. krompirja. A. Knafelc fižol, grab, buče. Ant. Smola 1 v. sočivja 5 v. fižola, 2 v. krompirja. Sim. vit. Wilfan prošt, 1 velikansko bučo. Kmet. poddr. Metliška sopolak krompir. Fr. Rus zelje in krompir. Fr. Gregorič veliko redkev. Iv. Košak krompir.

Razklad VII.

Hmelj.

Jos. vit. Savinšek 1 vrsto hmelja.

Razklad VIII.

Kmetijski stroji in orodja.

J. Lenk zalogo kmetijskih orodij. Fr. bar. Wampold kmetijska orodja, 1 sejavni stroj, 2 stroja za ruženje koruze, 1 mlin za debelo moko, 1 trieur, 1 stroj za snaženje žita, 1 stroj za sejanje koruze, 1 vinski precijalnik itd. Fr. vit. Langer 1 stroj za snaženje šenice. Fr. Kastelic ml. 1 mlativni stroj. J. Hren grozdni mlin. Kmetijska poddr. Novomeška: grozdni mlin, železni plug s plujem, trtne škarje, orodje za cepljenje dreves itd.

Razklad IX.

Učni pripomočki.

Ant. Ogulin grozdni atlas Götejev, ampolografični lexikon, knjigo o sadjereji in vinoreji, moština in vinska tehtnica, 1 Sacharometer, tehtnico za žganje itd.

Zapisnik častnih diplom in pohvalnih pisem, ki so jih dobili razstavljavci.

Častne diplome I. reda: Ervin grof Auersperg, grof Barbo, Ivan Engenthaler, baron Gager, Ivan Knaus, J. Lenk, kmet. poddr. v Metliki, Ant. Ogulin, R. J. Rozina, Fr. baron Wampold.

Častne diplome II. reda: A. Aleš, A. Blagne, M. Fahrner, Fr. Gregorič, Fr. Gustin, Martin vit. Hočevar, Ed. Kuralt, Fr. vitez Langer, Jak. Mehora, Viljem Pfeifer, J. vitez Savinšek, Osv. Schwarzer, Fr. Šveiger, Ant. Smola, Dr. J. Supan, Fr. Wacha.

Pohvalna pisma: Alojs Črnič, Tous. vit. Fichtensau, Jož. Kren, Fr. Kastelic ml. in stareji, Fr. Kerin, Jak. Košak, Jož. Košak, Ivan Pfeifer, Fr. Pintar, Fr. Rus, Fr. Zorko.

Konečno naj omenim zelo veselega banketa, ki so ga imeli udje kmet. podružnice, razstavljavci in drugi gostje v pondeljek večer v čitalnični restavraciji. Pri banketu toastiral je predsednik razstavnega odbora gosp. Ant. Ogulin na Njih Veličanstvo, ter omenil brezštevilih zaslug, ki pridobil si jih je presvitli naš vladar osobito za kmetijstvo, isto tako toastiral je gops. predsednik kmet. podružnice novomeške Dr. Albin Poznik na gosp. deželnega predsednika, gosp. J. Deak, ud odbora kmet. podružnice na gosp. okr. glavarja, tajnik kmet. podružnice pa na vodja gosp. Dolencu. Potem vrstile so se napitnice in govori, izvrstno petje novomeških pevcev in vrla meščanska godba. Vsak, kdor je bil pri tej krasnej veselici navzoč, rekel je, da se ni še tako izvrstno zabaval, kakor na ta večer. Vsi pa, ki ogledali so si razstavo, zapustili so jo z največjo zadovoljnostjo in očitno izrekli hvalo kmetijski podružnici in voditeljem razstave sè željo, da bi se ponavljale kmetijske razstave

vsako leto v raznih mestih, in da bi udeležili se taistih posebno kmetje, in razstavljali svoje kmetijske pridelke, kajti ravno na ta način bode korist razstav očividna, potem se bomo prepričali tudi o kmečkem napredku v najbolj važnih kmetijskih strokah, v poljedelstvu, vinorejstvu in sadjereji. Naš kmet bode pa razvidel iz tega, da Kranjska še ni propala, ter bode dobil do samega sebe, do častnega svojega stanu in osobito do rodovitnezemlje mile naše Kranjske domovine popolno zaupanje.

Bog pomozi.

Politični pregled.

V Ljubljani 24. oktobra.

Avstrijske dežele.

Hvalisana sloga **ustavovercev** se kaže v tem, da se na vso moč med sabo kavšajo in ravšajo. Boj gre za to, kdo bo v prihodnje celo stranko vodil. Štirje se ponujajo za voditelje: Herbst, Plener, Kopp in Walterskirchen. Med temi ima Herbst najmenj upanja, on se je spravil ob vse zaupanje, ko se je „*Deutsche Zeitung*“ na limanice vsedel in potoval po svojem volilnem okraju, ter začel za „nemški klub“ agitirati. Ko sta Plener in Kopp splašila Herbstu kakor zajca izza grma, začela sta za njim streljati. Voditelj pa, ki se tako splašiti dá, ki si pusti od drugih usiliti parolo, ni več voditelj. Za tem komičnim begom Herbstovim kazalo se je, kakor bi imel mladi Plener vodstvo stranke prevzeti; pa kmalo se je oglašil Štajerc Walterskirchen, zabavljal na „ustavoverce“ stare garde, posebno na nemške Pemce, tor odločno rekel, da se on s svojimi pristaši ne bo uklonil Plenerju ali Herbstu. Tedaj bi imel tudi Plener kot voditelj Herbstu in Walterskirchnu za nasprotnika. Walterskirchen pa ima le nekaj „fortšritlerjev“ na svoji strani. In če se slednjič proglasi Kopp za voditelja, ne bodo se mu uklonili oni trije. Ko bi se borili za dobro stvar, bila bi edinost kmalo dosežena; pa ravno, ker se boré za slabo stvar, pripravajo se že naprej za krivični plen in se ne morejo zediniti, kdo bo največ dobil. Stranka ki je v sebi tako razjedena, hoče Avstrijo vladati! Sreča je za nas, da si sama svoj grob koplje, saj od sedanje vlade se nima ničesa bati. Nam pa zadostuje vedeti, da ta stranka nima upanja, da pride do državnega krmila, ker se sama nemogočo dela.

Deželni zbori so že ali bodo kmalo dovršili svoje delovanje. Koroški deželni zbor se je pridružil kranjskemu, tržaškemu in solnograškemu gledé železnice Trst-Loka.

Vnanje države.

Nepričakovana vest je resnica postala: **Inški** kralj Humbert pride v kratkih dneh na Dunaj, da se bo dogovoril s našim cesarjem, o čem, to je skrivnost, z katero si bodo politiki nekaj časa glave belili. Ko se je prvič zagotavljalo, da se ima laški kralj z našim cesarjem sniti, nismo tega hoteli verjeti, in še potem ne, ko se je ta vest zopet in zopet ponavljala, — tako nenaravna se nam je zdela zveza Avstrije z Italijo. Česar se človek boji, tega ne veruje rad, in po pravici moramo reči, da nam je zveza z Italijo ravno tako ali še bolj neljuba, kakor zveza z Nemčijo. Po vseh teh prikaznih moramo slednjič vendar verjeti da z **Rusijo** ne živimo v posebno prijaznih razmerah! Nekteri listi hočejo vedeti, da se snide naš cesar najprej z laškim kraljem zato, da bo z njim poravnal in se zagotovil, da se od strani Lahov nema bati zavratnega napada, da bo potem z ruskim carom

vkup prišel, in se zamogel z njim toliko ložej pogoditi, ako bo vedel, da mu je hrbet, to je od nemške in laške strani, dobro zavarovan. To se glasi nekako nejasno, kajti če se z Rusom snide v prijateljstvu, čemu je potem treba zavarovati se prej na vse strani? Če se pa misli na vojsko z Rusom, čemu je potem treba shoda z ruskim cesarjem? Ako bo res shoda z laškim kraljem sledil še shod z ruskim carom, potem se stvar zamore le tako umeti, da se pogajajo zavoljo **turških** dežel. Nemški in ruski car sta se najprej pogovarjala, kako bi si razdelila Turčija in ktere kose naj bi dobila Avstrija. Zdaj je bilo treba zvedeti, če je Avstrija z rusko-nemškim predlogom zadovoljna, zato se je govorilo o shodu našega cesarja z ruskim. Mogoče, da se ta predlog našemu cesarju ni dopadel, zato hoče od Rusije zahtevati spremembo tega načrta; da pa zamore Avstrija svoje stališče s toliko večjo veljavo povdarjati, treba je bilo, da pride prej z Italijo na čisto, kaj ona k temu reče, in tako se pojasni prihod laškega kralja. V porazumljenji z Nemčijo in Italijo zamore potem Avstrija prisiliti Rusijo, da ona svoj načrt za razdelitev Turčije spremeni po željah zapadnih držav Nemčije, Avstrije in Italije. Se ve da ne vemo, če je res tako, mi le pravimo, da je mogoče tako. Neprijatelji Slovanov bodo pa rajši verjeli, da se snuje velika zveza zoper Rusijo. Ker mi Slovani nemamo nikakega upliva na zunaujo politiko naše države, ampak to v prvi vrsti vodijo — Madjari, zato nam ne ostaja družega, ko čakati, kaj čas prinese in kaj diplomati skuhajo; če bo juha slaba, jo bomo morali pa tudi mi pojesti.

Poroča se, da je **Aksakov** bolgarskemu knezu pisal, naj se bolj po narodovi volji ravna. Se non è vero, ma ben trovato!

Domače novice.

V Ljubljani, 25. oktobra.

(*Sveto leto*) so vendar le tudi pri nas podaljšali do praznika brezmadežnega spočetja, to je do 8. decembra. Ko smo zadnjič pisali, da se bode končalo 1. novembra, poročali smo le, kar so nam zagotavljali visoki gospodje stolne cerkve. V soboto pa je bil tiskan škofijski list, ki objavlja, da je sveto leto podaljšano do 8. decembra tudi v naši škofiji. Prav radovoljni to novico naznanjamo, ker smo iz raznih krajev čuli, da duhovni pastirji želé takega podaljšanja.

(*Mil. knez in škof dr. Janez Krizostom Pogačar*) so se v torek 18. t. m. podali na Dunaj, da bi jim tamošnji izurjeni zdravniki sneli mreno v očesni punčici, kar je zdravnik Arlt 21. t. m. res srečno dovršil. Ako bode tudi ozdravljenje tako srečno napredovalo, se bodo naš viši pastir v kakih 14 dneh zopet vrnili z Dunaja.

(*Knjige družbe sv. Mohora*) so večidel v ljubljanski dekaniji že razposlane. Kar se jih je vpisalo pri g. Klunu in jih še niso dobili, ker je morda njih stanovanje neznano, naj pošljejo ponje v hišo št. 14 pred škofijo v 1. nadstropji. Izmed vnanjih far ljubljanske dekanije so jih vsi prejeli, razen sv. Jakoba pri Savi in Rudnika, ki naj pošljete še po nje.

(*Nemškutarska poezija*.) Zadnji „*Wochenblatt*“ je prinesel v podlistku „pesem“, ki gledé frivolnosti in nesramnosti preseže celo navadno nemškutarsko predrznost, gledé oblike pa spada med najnižjo vrsto takih šušmarj. Zapopadek te pesmi je v kratkem ta, da Slovenec brez nemščine ni za družega sposoben, ko za kmeta, krčmarja ali barantača, in da bi še diurnist ne mogel postati brez znanja

nemškega jezika. Končno prerokuje narodni stranki sramoten pogin. Da se najde človeče, ki kaj tacega spiše ni čudo, de pa patroni „*Wochenblatta*“, kakor Dežman, Schrey et tutti quanti pusté kaj tacega tiskati, to pač zadosti osvetljuje to kliko, ki videča svoj pogin pred seboj še pred malo častnim odstopom iz političnega življenja tako blato iz sebe bljuje. — Te dni je „*Deutsche Zeitung*“ razpisala 100 cekinov za tistega nemško-avstrijskega pesnika, ki bo naredil najboljšo himno na avstrijske Nemce, kako se morajo ti s slovanstvom boriti. Opozorujemo „*Wochenblattovega*“ pesnika, naj nikar ne zamudi, stopiti v natečaj za teh 100 cekinov, kajti prepričani smo, da bo on zložil pesem, ki bo naših „ustavovercev“ najbolj vredna.

(*Podnevni brzovlak med Trstom in Dunajem*) bo hodil tudi v pozimskem času in bode imel tudi vozove 3. reda.

Razne reči.

— **Duhovske** premembe v ljubljanski škofiji: Č. g. Janez Karet gre iz Črmošnjic za fajmoštra v Nemško loko (Unterdeutschau) na Kočevskem, č. g. Verbajs Anton iz Kostanjevice za kaplana na Krko, č. g. Perpar Franc pa z Mirne v Kostanjevico. Razpisane so Črmošnjice 12. oktobra, Hotič 11. oktobra, ker je g. Šranc dobil faro Rateče, Št. Vid pa 24. oktobra.

— **Pogreb fajmoštra Potočnika** bil je včeraj sijajen; vdeležilo se ga je 41 duhovnov iz Ljubljane pamnogo vernegaljudstva.

— † **Umrli** je 11. okt. v Pizi ruski profesor A. Kotljarevskij nagle smrti še le v 45. letu svoje starosti. Bil je učenec slavnega Sreznjevskega, profesor na univerzi v Dorpatu, sedaj v Kijevu. Potoval je po Českem, bil tudi v Ljubljani, dober filolog, arheolog, kritik in historik.

— **Matica Hrvatska**, ktero so nekteri tolikanj radi za vzor opisovali Matici naši, 20. t. m. poziva svoje družnike v izvestji za l. 1880 na plačevanje, ter pravi: „Tako se ovih ustanova nebuje držav, pa vzbude mu kakova krivica, krivac će si biti sam, i uprava „*Matic*“ odbija več sad za takve slučajeve svaku odgovornost (f. Pozor br. 32.) Tudi v tej resnobi naj posnema posestrimo svojo Matica Slovenska!

Za mesec listopad

v katerem

se praznuje praznik vernih duš, priporoča se posebno knjiga:

Pomoč dušam v vicah

ali

premišljevanja in molitve za naše ljube ranjke.

Po P. St. Dosenbach-u S. J.

poslovenil

P. Hrisogon M.

Z dovoljenjem visokočast. knezoškofijstva ljubljanskega.

Izvieček iz kazala je naslednji: Vvod. — Odpustki. — Premišljevanja za vse dni mesca. Jutranja molitev. — Večerna molitev. — Dve maši za duše v vicah. — Spovedne in obhajilne molitve. — Molitve v raznih potrebah. — Dve devetdnevnični za duše v vicah. — Križev pot. — Bratovščina in red za duše v vicah.

Trdo vezana knjiga stane 55 novč. — V platno vezana knjiga stane 65 novč. V pol usnje vezana knjiga stane 70 novč. V usnje vezana knjiga stane 75 novč. V usnji ob zlatu obrezo stane 1 gl. 10 novč. — Po pošti vsak odtis 5 novč. več. (3)

Naročila na knjige točno in brzo izvršuje **Edantoliška tiskarna** v Ljubljani.